

Bassam Saeh, *Nadnaravni jezik Kur'ana*, s engleskog preveo: Munir Drkić, Sarajevo: Centar za napredne studije, 2018. Str. 104, ISBN 978-9958-022-68-5.

Nadnaravni jezik Kur'ana prijevod je s engleskog jezika skraćenog izdanja prvog od tri sveska djela koje je izvorno napisano na arapskom jeziku pod naslovom *al-Muġiza*. Knjiga je objavljena u okviru bogate izdavačke djelatnosti Centra za napredne studije u Sarajevu. Centar nastoji objavljivati inovativna djela najuglednijih autora svjetskog glasa koji se na originalan i svjež način bave aktuelnim i aktualiziranim temama.

U ovoj iznimno zanimljivoj studiji autor je pokušao rasvijetliti brojna pitanja koja se vezuju za nadnaravnost kur'anskog teksta kao idealnog modela izraza. Primijenio je specifičan pristup tumačenju nadnaravnosti (*iġāz*) forme, jezika i stila sakralnog teksta Kur'ana, budući da je Objava transformirala arapski svijet, ali i arapski jezik postavivši nesumnjivo veličanstven i savršen uzor jezičkoj stvarnosti.

Posebnu vrijednost ovoj knjizi priskrbljuje činjenica da je mogu čitati i oni koji nemaju predznanja iz arapskog jezika. Autor jedinstvenim, naučno-popularnim stilom čitatelja vodi kroz djelo i olakšava mu razumijevanje karakteristika, strukture i specifičnosti arapskog jezika Kur'ana, otkrivajući mu da je ovaj Sveti tekst „lingvističko čudo Božanskog porijekla“. Ovom studijom autor pokušava odgovoriti izazovu razotkrivanja „tajnih aspekata kur'anskog jezika“, kako ih sam naziva, i kroz sistematičnu analizu i metodološki utemeljeno istraživanje dokazati jedinstvenost i Božansku narav kur'anskog jezika, tog moćnog faktora neimitativnosti kur'anske riječi.

Ova knjiga relativno malog obima, uz Uvodnu riječ i Predgovor izdavača te Uvod, formalno sadrži dvadeset šest kratkih poglavlja, ili kratko obrađenih različitih tema koje se vezuju za nadnaravni jezik Kur'ana, iza kojih slijede odabrani izvori i literatura. U prvom dijelu knjige autor ističe promjene koje je Kur'an donio arapskom jeziku, objašnjava prirodu i vrstu tih revolucionarnih promjena, govori o utjecaju koji su te promjene izvršile na Arape Poslanikovog vremena te izdvaja specifične osobenosti kur'anskih sura, koje daju jedinstven karakter Svetom tekstu. U drugom dijelu knjige svoju argumentaciju o neimitativnosti kur'anskog jezika zbog upotrebe specifičnih jezičkih formulacija, konstrukcija, jezičkih oblika

i izraza, te zbog novog načina upotrebe postojećih izraza i riječi u Tekstu, autor potkrepljuje analizirajući s lingvističkog i stilističkog aspekta različite ajete, ponajviše ajete jedne od najranije objavljenih sura, sure *al-Muddassir*. Ova sura je, prema autoru, najizrazitiji primjer upotrebe inovativnog jezika, koji je nerijetko bio predmet brojnih jezičkih rasprava i interpretacija teksta među komentatorima.

Autor polazi od pojma nadnaravnosti i izdvaja tri aspekta istraživanja ovog fenomena: estetski i retorički aspekt, aspekt kur'anskog izraza i naučni aspekt. Ističe da je ova knjiga posvećena isključivo nadnaravnom u kur'anskom jeziku, tj. onome novom što odlikuje ovaj jezik na planu riječi, partikula, struktura, izraza, formulacija, ritma, slika i objašnjenja. Daje zanimljive analize činjenice da je Kur'an, uprkos svemu zapanjujućem novom u jeziku i stilu, bio razumljiv onima koji su ga slušali, ali da nisu mogli odgovoriti na dva puta ponovljeni izazov u Kur'anu da načine nešto slično njemu. U tom smislu, autor razdvaja jezik i stil pjesnika prijeislamske poezije, Poslanika i Kur'ana, i smatra da se ova tri stila nisu međusobno miješala i da se jasno mogu razaznati po svojim osobenostima. Jedinственost jezika Kur'ana ogleda se u načinu na koji nadilazi i prevladava ograničena arapskog jezika koji je bio u upotrebi.

Autor mnogo prostora posvećuje analizi novih jezičkih fenomena u različitim surama i izdvaja specifične konstrukcije (*tarākīb*) i izraze (*ta'birāt*) koji se razlikuju od konstrukcija i izraza iz nekur'anskog jezika, uključujući i jezik Poslanikovih hadisa. Tako samo u suri *al-Muddassir*, sastavljenoj od 56 ajeta pronalazi 12 novih konstrukcija i 65 novih izraza. Ova činjenica navela je neke skeptike da utvrde da jezik Kur'ana nije arapski jezik. Autor, međutim, pobija takva mišljenja, utvrđujući da se novi izrazi i konstrukcije sadržani u Kur'anu javljaju u formama koje podliježu pravilima arapskog jezika, koja ne dokidaju, nego ih prevladavaju i ostvaruju na novi način, te su stoga, uprkos tome što su novi, bili razumljivi slušateljima i čitateljima.

Nov u konstrukcijama koje se prvi put javljaju u Kur'anu, ističe autor, jeste način povezivanja i kombiniranja različitih partikula, prijedloga, veznika i pojedinačnih glasova. Izraze, s druge strane, definira kao forme sastavljene prevashodno od imenica i glagola i nove među njima klasificira u pet skupina: riječi poznate Arapima a kojima je Kur'an dao nova značenja; riječi nove u derivacionom smislu, izvedene iz već postojećih korijena; riječi koje su ranije ušle u arapski jezik i prestale biti nove; riječi koje nisu bile poznate ili nisu bile u upotrebi među govornicima arapskog jezika i riječi kojima je Kur'an podario nova prenesena značenja.

Kur'anski tekst ishodište je prema kome se utvrđuju i novi retorički i semantički principi. Autor posebnu pažnju posvećuje novom repertoaru slika, podijelivši ih na višedimenzionalne i hipotetičke slike, koje mogu biti iskazane poređenjem, metonimijom, metaforom, alegorijom i drugim stilskim sredstvima. Čitavo jedno poglavlje autor posvećuje specifičnom jezičkom fenomenu svojstvenom Kur'anu koji je u semantici poznat kao *al-iltifāt*, a koji „upućuje na neočekivanu promjenu načina oslovljavanja“, kao što je iznenadna promjena trećeg lica ka

drugom. Autor markira različite vrste *iltifāta*, kao što su *iltifāt* u vremenu, *iltifāt* akuzativa i sl.

S obzirom na široku lepezu tema kojih se autor u ovoj knjizi dotiče, na njihovu terminološku i konceptualnu osjetljivost, prevodilac je imao težak zadatak i odgovornost pri pronalaženju odgovarajućih prijevodnih ekvivalenata za opis specifičnih jezičkih fenomena. Ističemo da se u tom izazovu izvanredno snašao i da će svako ko čita ovu knjigu moći da je pročita u jednom dahu, zahvaljujući, između ostalog, i toj činjenici.

Ova knjiga na jedinstven i originalan način opisuje jezik Kur'ana, analizira njegovu posebnost i nadnaravnost, odgovara na brojna postavljena pitanja i vraća nas bezvremenom Tekstu na jedinstven i uzbudljiv način.

Amra Mulović